

Пата К.

курсант 1-го курсу ННІ права
та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції

Турчанікова Г.

викладач кафедри ТСП
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ

**ПРОБЛЕМИ ЗДІЙСНЕННЯ ПОВЕРХНЕВОЇ ПЕРЕВІРКИ:
ПИТАННЯ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ**

Виконання покладених на поліцію повноважень забезпечуються шляхом реалізації поліцейських заходів. Особливе місце серед них займає поверхнева перевірка. Аналіз положень ст. 34 Закону України «Про Національну поліцію» [1] (далі – Закон) дає підстави зробити висновок, що поверхнева перевірка має три форми вираження: 1) здійснення візуального огляду особи; 2) проведення по поверхні вбрання особи рукою, спеціальним приладом або засобом; 3) візуальний огляд речі або транспортного засобу.

Як слушно зазначає В. О. Іванцов, поверхневу перевірку також можна поділити на: 1) безконтактну – тобто спосіб перевірки, який здійснюється за допомогою органів зору, з метою аналізу та оцінки ризиків щодо можливого виявлення ознак їх причетності до вчинення правопорушення та/або отримання інформації, необхідної для виконання поліцейських повноважень (візуальним оглядом особи, транспортного засобу або речі) та 2) контактну – спосіб перевірки, що передбачає можливість проведення рукою по поверхні вбрання особи [2, с. 141].

Нормативно-правові приписи та практичні аспекти здійснення поверхневої перевірки дають можливість звернути увагу на такі її проблеми. 1. Важливо відзначити, що контактна поверхнева перевірка може бути проведена поліцейським лише однієї статі з особою, щодо якої застосовано поверхневу перевірку. При цьому законодавством передбачена можливість проведення безконтактної поверхневої перевірки: у невідкладних випадках та лише з використанням спеціального приладу або засобу. На жаль, наразі поліція не забезпечена відповідними приладами, що, зрозуміло, не ліпшим чином позначається на її правозастосовній діяльності. 2. Для здійснення поверхневої перевірки поліцейський може зупиняти осіб. При цьому підставами для зупинення особи та відповідно її поверхневої перевірки є їх достатність вважати, що особа має при собі річ, обіг якої заборонено чи обмежено або яка становить загрозу життю чи здоров'ю такої особи або інших осіб. Підставами, які у своїй сукупності складають основу для прийняття рішення про необхідність зупинення та поверхневої перевірки

особи вдало викладені у науково-практичному коментареві Закону України «Про Національну поліцію» [2, с. 142].

Зупинення особи є складовою поверхневої перевірки, адже остання, крім візуального огляду, навряд чи можлива без зупинення особи, а тому формулювання «поліцейський для здійснення поверхневої перевірки особи може зупиняти осіб та оглядати їх ...» (ч. 2 ст. 34 Закону) ми вважаємо не зовсім коректним. Особа, зупинена для проведення поверхневої перевірки, не може вважатися такою, що піддана адміністративному затриманню чи є затриманою у розумінні Кримінального процесуального кодексу України [3] (далі – КПК України), адже поверхнева перевірка не може тривати більше, ніж декілька хвилин. Проте норми ч. 2 ст. 34 Закону повністю відповідають ст. 209 КПК України, відповідно до якої «особа є затриманою з моменту, коли вона силою або через підкорення наказу змушена залишатися поряд із уповноваженою службовою особою чи в приміщенні, визначеному уповноваженою службовою особою».

Тобто, виходячи з наведених положень при проведенні поверхневої перевірки, особа може вважатися затриманою, хоча фактично так бути не може, тому що поверхнева перевірка не передбачає затримання особи. Поверхнева перевірка здійснюється з метою запобігання вчиненню правопорушень у широкому розумінні (як превентивний захід) і не може тривати значний проміжок часу, а тому не може бути визнано затриманням або адміністративним затриманням.

Список використаних джерел:

1. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40–41. Ст. 379.
2. Закон України «Про Національну поліцію» : наук.- практ. комент. / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; за заг. ред. В. В. Сокурєнка ; О. І. Безпалова, К. Ю. Мельник, О. О. Юхно та ін. ; передм. В. В. Сокурєнка. Харків, 2016. 408 с.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України : закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10, 11–12, 13. Ст. 88.